

Davek in davčna osnova

Z odločbo zvezne ljudske skupščine smo definitivno opustili izračunavanje dohodka vsakega posameznega kmetijskega proizvajalca kot davčne osnove.

S prehodom na obdavčenje po katastrskem dohodku smo našli tehnično metodo izračunavanja dohodkov iz kmetijstva na osnovi povprečnih pogojev za proizvodnjo vsakega kmetijskega proizvajalca. Tako se v bistvu obdavčuje dohodek, toda ne tisti realizirani, temveč povprečno normalni za neko zemljišče in podnebne pogoje na eni strani in gospodarske pogoje na drugi strani.

Samo dejstvo, da služi katastrski dohodek že štiri leta kot osnova za obdavčenje približno treh milijonov davčnih zavezancev, pa raznih osnovah lastnikov ali upravljalcev zemlje, pove, kako važno je, da je katastrski dohodek dobro in pravilno izračunan. Samo tako je mogoče zagotoviti, da ima vsak kmetijski proizvajalec pravično odmerjene obveznosti do skupnosti. Eden izmed prvih pogojev zato je, da je klasifikacija zemljišč dobro opravljena, to je, da je v okviru nekega katastrskega okraja zemljišče dobro razvrščeno po naravnih in gospodarskih pogojih tistega področja. V tem pogledu niso bile pri nas izvedene vse spremembe, vendar ne na škodo individualnih kmetijskih proizvajalcev, temveč nesprotno na škodo skupnosti.

Ker s prvim izračunanjem katastrskega dohodka ni bilo mogoče zagotoviti izvedbe vseh tehničnih del, da bi prišli do izraza vsi proizvodni pogoji, se je z odločbo zvezne ljudske skupščine katastrski dohodek nanovo izračunal. Zaradi potrebe po čim hitrejšem izračunu katastrskega dohodka in spremembe davčnega sistema je bil v l. 1953 in 1954 opravljen izračun katastrskega dohodka samo za vzorne okraje in na temelju rezultatov, ki so jih dobili v vzornih okrajih, in predvojnega katastrskega čistega dohodka, je bil izračunan katastrski dohodek, ki je služil kot davčna osnova vse do letos. Pri tem je treba upoštevati, da je davčna komisija že leta 1928 prevedla katastrski dohodek s kron in filirov na dinarje. Tako so bile vse napake in težnje starega katastrskega čistega dohodka prenešene tudi na prej izračunan katastrski dohodek. Novi katastrski dohodek je bil izračunan za vsako področje po stvarnih proizvodnih pogojih — a to pomeni po kulturah in razredih, po povprečno realiziranih donosih v posameznih razredih, po cenah, ki se dosežejo na teh področjih in po običajnih povprečnih proizvodnih stroških.

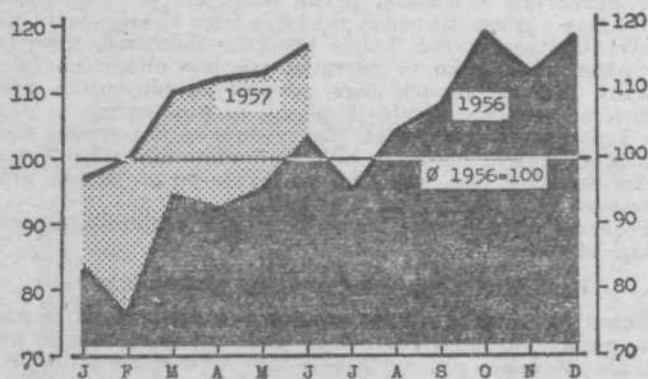
Okrajne, republiške in zvezna komisija za ugotavljanje katastrskega dohodka so opravile to veliko tehnično delo, državni sekretar za finance pa je predpisal s svojim odlokom nove lestvice katastrskega dohodka. Sprememba v razmerju do starih lestvic izvira iz spremenjenih pogojev in metod izračuna. Cene kmetijskih pridelkov so se precej povečale v primerjavi s cenami, ko je bilo opravljeno prvo izračunavanje katastrskega dohodka. Nadalje so cene v novem izračunu rajonirane in so vplivale na višino lestvic. Tudi v novem izračunu so cene pri najvažnejših pridelkih pod tržnimi cenami. Tako je bila cena pšenice v izračunu upoštevana z 25 do 31 din, dejanske cene pa so 33 do 45 din za kg. Upoštevanje dejanskega plodoreda je pri izračunavanju dohodkov od njive v vsakem razredu povzročilo resne spremembe v razponu lestvic med prvim in osim razredom, in to ne samo pri njivskih kulturah, temveč tudi pri drugih kulturah. Dohodek od živinoreje ni razdeljen proporcionalno na vse katastrske kulture kakor prej, temveč samo na krmno osnovo in z njo izračunane industrijske rastline so bile upoštevane v izračunu kot dohodek od koruze, a suho vrtnarstvo kot dohodek od krompirja. Niti novi katastrski dohodek ne obsega dohodkov od domače obrti, perutinarstva, razlike v dohodku pri industrijskih kulturah in suhem vrtnarstvu, dohodke od čebelarstva in svilopreje itd. Kolikor so te dejavnosti v posameznih rajonih razvite, toliko večja je razlika med stvarnimi dohodki in katastrskim dohodkom. To pomeni, da kolikor kdo več proizvaja, plača davek po povprečju, kar pomeni močno stimulacijo za intenzifikacijo proizvodnje.

Skraini rezultat izračuna novega katastrskega dohodka je, da so dohodki, če vzamemo Jugoslavijo v celoti, od njiv, travnikov, pašnikov in gozdov porasli, da pa so se dohodki od sadovnjakov, vinogradov in vrtov znižali v primerjavi s stari katastrskim dohodkom. Novi izračun bo torej nedvomno vplival na porazdelitev davčnih osnov med rajoni, s tem samim med samimi proizvajalci. Sedaj izdelujejo novi izračun v katastrskih upravah in bo uporabljen pri odmeri davkov v prihodnjem letu. Torej je to prvič, da je bil opravljen izračun po dejanskih pogojih in bo prispeval novi katastrski dohodek kot davčna osnova k pravičnejši razdelitvi davkov po proizvodnih pogojih vsakega kmetijskega proizvajalca.

M. Ivanović

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA V PRVEM POLLETJU

Osnova: povprečje l. 1956 = 100

Industrijska proizvodnja je dosegla v januarju raven, ki je za 17 odstotkov višja, kakor je bila povprečna mesečna proizvodnja lani, oziroma v prvem polletju je bila industrijska proizvodnja za 19 odstotkov višja kakor v enakem razdobju lani. Povečanje proizvodnje je bilo uresničeno zaradi tega, ker je bila industrija bolj založena z reprodukcijskim materialom in električno energijo. V začetku letošnjega leta je bilo vreme mnogo bolj ugodno kakor lani. Koliko so na tako gibanje vplivali novi predpisi, bo mogoče natančneje ugotoviti, ko bodo končane polletne bilance.

Največje povečanje proizvodnje v prvem polletju so dosegle industrija nafte in elektroindustrija — za 38 odstotkov. Nadalje sledijo črna metalurgija (30 %), industrija gume (29 %), kemična industrija (26 %) in električna industrija (23 %). Proizvodnja premoga je začela v maju in juniju zastajati in se je gibala pod laniško ravni. Industrija gradbenega materiala šele vstopa v mesece sezonskega dela. Sezona je tudi pred živilsko industrijo. Zato tudi podatki za ti dve veji, čeprav je bila proizvodnja v prvem polletju višja za 21 oziroma 23 odstotkov, niso v popolni meri značilni.

Ceprav so rezultati, ki so bili doseženi v prvem polletju, ugodni, čakajo industrijo v drugi polovici leta resni napor. To zato, ker bodo morale številne industrijske veje do konca leta še naprej povečavati proizvodnjo, da bi dosegle raven, ki je načrtovana v planu.

Osnovni industrijski izdelki

	povprečje 1956	januar — junij 1957	indeks
Električna energija (mil. kwh)	395	485	123
Premog (tis. ton)	1.344	1.483	110
Metalurški koks (tis. ton)	69	85	123
Surova nafta (tis. ton)	22	32	145
Predelava nafte (tis. ton)	68	83	122
Surovo železo (tis. ton)	50	58	116
Surovo jeklo (tis. ton)	72	86	119
Valjani izdelki (tis. ton)	37	52	141
Aluminij (ton)	862	1.287	150
Elektrolitski baker (ton)	1.669	2.172	130
Svinec (ton)	5.797	6.343	109
Votlo steklo (ton)	2.713	2.456	91
Cement (tis. ton)	106	146	138
Zveplena kislina (ton)	7.865	10.255	131
Kmetijski stroji (ton)	1.263	1.594	126
Tovornjaki (kosov)	230	253	110
Gradbeni les (tis. kub. m)	145	157	108
Bombažne tkanine (mil. kv. m)	14	17	121
Volnene tkanine (tis. kv. m)	2.223	2.711	123
Obutev (tis. parov)	1.433	1.766	124
Jedilno olje (ton)	2.160	2.131	98
Tobačni izdelki (ton)	1.243	1.389	112